

ARVIO

Aleksi Kelloniemi

Flag Fen – Määkimistä Englannin pronssikaudesta

Peterborough'ssa, Cambridgeshiren kreivikunnassa sijaitseva arkeologinen ulkomuseo Flag Fen on rakennettu esittelemään kuivatulla entisellä kosteikkoalueella sijaitsevaa pronssikautista kävelysiltakohdetta ja sen kulttuuriperinnöllistä ympäristöä. Flag Fen sijaitsee noin viiden kilometrin päässä kaupungin keskustasta, ja sinne pääsee helposti joko autolla tai pyörällä. Esihistoriallisten kohteiden yhteyteen pystytettynä vierailukohteena sillä on siis puolellaan saavutettavuusetu suomalaisiin Kierikkiin ja Saarijärven kivikauden kylään (Ikäheimo 2011: 59) verrattuna, Britteinsaarten tiiviistä asutuksen jatkuvuudesta johtuen.

Kohteelle saavuttaessa astutaan ensin vierailukeskukseen, jossa on museokauppa ja kahvila. Lipunmyynnissä vierailijalle annetaan kartta käteen ja lyhyt selostus alueen sisällöstä, ja lisäkysymyksiin vastataan ystävällisesti. Museokaupassa on alan kirjallisuutta, kannatustuotteita sekä tietysti aihealueesta riippumatta jokaiseen museokauppaan kuuluvia dinosauruksia ja fossiileja. Suomesta tullut matkailija päätyy töllestelemään vitriinin hunajasimapulloja. Sallisipa meidänkin lainsäädäntömme tällaiset matkamuistot.

Keskukselta lähdetään seuraamaan karttaan viitoitettua polkua, ja ensimmäisenä vastaan tuli hirsistä ja punotuista pajuista rakennettu näennäispronssikautinen leikkipuisto, sekä juuri sillä hetkellä puistossa aikaa viettänyt lammaslauma. Flag Fenin tiluksilla käyskentelee vapaana Soaynlampaiden katras, joka elävöittää alueen historiaa varsin mainiolla ja omintakeisella tavalla. Tämän sirorakenteisen alkuperäisrodun ulkomuoto periytyy oletettavasti pronssikaudelta. Vaikka Flag Fenin alkuperäinen kosteikko on kuivatettu maatalouden tarpeisiin ja muinaisjäännökset hautautuneet syvälle turpeeseen, lampaat huijaavat tehokkaasti vierailijaa kuvittelemaan maiseman sen vuosituhansien takaisessa muodossaan (kuva 1).

Kuva 1. Ulkomuseoalueen vastaanottokomitea (kuva: Aleksi Kelloniemi).

Erillisessä näyttelyrakennuksessa on lisää tietoa kävelysillasta, sekä huomattavana vierailukohteena osa sillan alkuperäisistä pylväistä *in situ* huoneessa, jota pidetään jatkuvasti kosteutettuna katon vesisuihkuttimien avulla. Pronssikauden pylväsrivit yhdistyvät seinämaalauksiin, ja kunkin rivin ajoitus ja konteksti selostetaan erillisillä tauluilla (kuva 2). Idea on vähintäänkin mielenkiintoinen, mutta kysymykseksi jää, kuinka suuri informaatioarvo näillä tolilla on vierailijoille. Vierailukeskuksessa tämä tila esiteltiin lähes paatoksella, ja kuvailtiin filiksia ja henkisiä kokemuksia, joita aidon muinaiskohteen äärellä seisominen on ihmisille tuonut. Puupylväät olivat siis merkitykseltään ennemminkin pyhäin- kuin muinaisjäännös, ja antaahan se aihetta pohtia autenttisuuden, merkityksen ja konservointityön osa-alueita.

Saman rakennuksen ulkoseinän viereen oli rakennettu patkka ennallistettua kulkusiltaa, alkuperäisen linjan mukaisesti, joka päättyi seinään maalattuun maisemaan. Täytyy myöntää, että taide, ennallistuksen käsityötaito, informatiiviset muttei liian tiiviit tekstitaulut, sekä tietenkin vuosituhansia samalla sijalla seisevät puupötkelöt loivat jopa taiteellisen elämyskokonaisuuden. Loput museokohteesta käsittelevät lähiympäristön löytöjä ja menneisyyttä, mutta monimerkitykselliseen siltaan on selvästi panostettu eniten visiota (kuva 3).

Kuva 2. Kävelysillan pölkkyyä sulautumassa taustalle maalattuun maisemaan (kuva: Aleksi Kelloniemi).

Kuva 3. Kävelysillan ennallistusta johtamassa päin seinää (kuva: Aleksi Kelloniemi).

Kuva 4. Pronssikautisen talon ennallistus (kuva: Aleksi Kelloniemi).

Polku johti seuraavaksi pronssi- ja rautakautisille taloennallistuksille. Ympyrätalot olivat oikein kivan näköisiä, mutta kokeiltavaa siellä oli lähinnä penkit ja varjopaikka auringolta (kuva 4). Myöhemmin samana kesänä joku oli kuitenkin ilmeisesti niin sydämistynyt roomalaisen rautakauden taloon, että oli polttanut sen yön pimeydessä (BBC 2025).

Erillisestä rakennuksesta löytyi pieni museonäyttely, jonka vitriineissä oli Flag Fenin oletettuja uhrilöytöjä sillan puolivälissä sijainneelta saarekkeelta, elämisen jälkiä ja tarvekaluja, ja jonkinlaisena sensaationa Englannin toiseksi vanhin puinen pyörä (kuva 5). Näyttely oli kompakti ja se tuki osaltaan museon kokonaisuutta, vaikka rakennusennallistukset ja esineet olivatkin toisistaan irrallisia. Museorakennuksen takana oli lasten toimintapaikaksi rakennettu kaivausteltha pienen kaivausruutuineen, joihin työntekijät ilmeisesti hautailevat löytöjä ennen toimintapäiviä. 'The Big Dig' vaikutti olevan auki vain tilattaessa etukäteen, joten allekirjoittanut ei voi tässä tarjota analyysiä maannoksen autenttisuudesta ja taatun kaivauslöydön tekemisen ilosta (kuva 6).

Kuva 5. Maankuulun pyörän ennallistus (kuva: Aleksi Kelloniemi).

Kuva 6. Arkeologisten kaivausten lapsille suunnattu alue 'The Big Dig' (kuva: Aleksi Kelloniemi).

Reitin viimeinen vierailukohde on konservointitila, jossa läheiseltä Must Farmin kosteikkokohteelta löytyneitä pronssikauden puuveneitä käsitellään asianmukaisissa olosuhteissa. Vierailija astuu hieman sekaiseen tilaan, jossa veneet kelluvat sammioissaan turvassa plexilasi-
en takana, lukee muinaisten puuesineiden konservoinnin vaikeudesta, kalleudesta ja käytetystä ajasta, ja poistuu. Hämmäntävä vierailupaikka tarjoilee kuitenkin vierailijoille kurkistuksen arkeologin ammatin kulusseihin, sekä kaivauksilla ja museonäyttelyillä näkyväksi tehtävän kulttuuriperinnön taustaponnisteluihin (kuva 7).

Vierailijoille jaettavaan karttaan merkittyä kivi-
kauden asuinrakennuksen ennallistusta en löytänyt, vaikka palasin vielä samoja jälkiä takaisin. Kysyessäni asiasta vierailukeskuksella ennen lähtöä asiasta pa-
hoiteltiin, sillä ennallistus oli alun perin rakennettu kokeellisen arkeologian mielessä tarkoituksena testata, kuinka nopeasti väliaikaiseksi asuintilaksi mielletty neoliittinen talo lahoaa paikalleen. Karttaan se oli kuitenkin jäänyt, ja metodologisestikin tästä aiheesta olisi voinut nillittää, sillä oletettavasti taloja olisi aikanaan kunnostettu, jos jotain olisi ollut rempallaan. Päämäärätön haahuilu asuinpaikan jäännöksen pe-

Kuva 7. Totuudenmukainen näkymä kosteikkoarkeologisten löytöjen konservointiin (kuva: Aleksi Kelloniemi).

rässä toi minulle kuitenkin autenttisemman kokemuksen arkeologisen työn arjesta kuin mikään taatuilla löydöillä hiekkalaatikkoon lavastettu kaivaustilanne olisi voinut olla, joten voisin suositella karttamerkinnän uudelleenbrändäystä museoaktiviteetin muotoon.

Kaiken kaikkiaan Flag Fen oli kiehtova yhteenliittymä kotikutois-
ta vierailukohdetta ja arkeologista informaatiota jokseenkin sopivina
annoksina. Erityiskiitos vielä toistamiseen lampaille sekä ystävällisel-
le henkilökunnalle, jotka nostivat elämyksen tasoa pelkästä vaellukses-
ta muinaistalolta toiselle. Täytyy vielä mainita, että olihan pronssikau-
tisten pölkkyjen äärellä seisominen loppujen lopuksi melkoisen mys-
tis-meditatiivinen itsetutkiskelukokemus. Tieteen ja taiteen yhdistelmä
oli kokonaisuudessaan toteutettu ilahduttavasti, mutta museovieraiden
aktivointia voisi vielä hioa tai päivittää. Toisaalta, aktiiviset muinais-
lampaat saavat minut antamaan paljon anteeksi.

FM Aleksi Kelloniemi on tohtorikoulutettava Oulun yliopiston arkeologian oppiainees-
sa. aleksi.j.kelloniemi@gmail.com

Bibliografia

BBC 2025. 'Arson' destroys Iron Age roundhouse replica. 15.7.2025. <https://www.bbc.com/news/articles/c20r2yx1jk7o> (Luettu 22.8.2025).
Flag Fen – kotisivut. <https://flagfen.org.uk/> (Luettu 22.8.2025).
Ikäheimo, J. 2011. Vakavaa hymyä puuhamaassa. *Muinaistutkija* 1/2011: 59– 60.